

Vývoj počtu obyvatel podle velikostních skupin obcí v Jihomoravském kraji v letech 2000 až 2005

- Jihomoravský kraj je „krajem malých obcí“, více než 88 % obcí je ve velikostní skupině do 2 tis. obyvatel
- přirozenou měnou ubylo obyvatelstva ve všech velikostních kategoriích, úbytek se však zmenšuje
- přírůstek stěhováním je charakteristický pro obce do 10 tis. obyvatel, obce nad 10 tis. byly ve všech letech ztrátové
- celkový úbytek obyvatel je registrován jen v těch nejmenších obcích do 199 obyvatel a pak ve městech nad 10 tisíc obyvatel

Území Jihomoravského kraje tvořilo do konce roku 2004 celkem 647 obcí. Od 1. 1. 2005 bylo na základě vyhlášky č. 388/2004 Sb. s vazbou na zákon č. 387/2004 Sb. o změnách hranic krajů převedeno do Jihomoravského kraje 25 obcí z kraje Vysočina. Jihomoravský kraj má od tohoto data tedy 672 obcí. Pro hodnocení vývoje počtu obyvatel podle velikostních skupin obcí byly pro celé hodnocené období obce zařazeny do jednotlivých velikostních skupin podle počtu obyvatel k 31. 12. 2005, aby charakteristiky skupin nebyly zásadně ovlivněny přechodem obcí do jiných velikostních skupin, ale složení skupin bylo po celé období trvalé.

Tab. 1 Počet obyvatel podle velikostních skupin obcí Jihomoravského kraje v letech 2000 až 2005

	Počet obcí k 31. 12. 2005		Počet obyvatel k 31. 12.						
	celkem	struktura v %	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Index 2005/2000
Kraj celkem	672	100,0	1 142 583	1 131 528	1 128 820	1 129 583	1 130 240	1 130 358	98,9
v tom obce s počtem obyvatel:									
do 199	124	18,5	16 211	16 303	16 322	16 236	16 199	16 137	99,5
200 - 499	195	29,0	64 085	65 183	65 401	65 690	65 937	65 954	102,9
500 - 999	181	26,9	127 315	127 370	128 012	128 411	129 343	130 014	102,1
1 000 - 1 999	93	13,8	122 878	122 773	123 273	123 969	124 771	125 561	102,2
2 000 - 4 999	57	8,5	170 213	169 367	169 557	170 531	171 266	171 051	100,5
5 000 - 9 999	13	1,9	89 701	89 349	89 302	89 731	90 292	90 506	100,9
10 000 - 19 999	3	0,4	36 506	35 876	35 640	35 393	34 971	34 898	95,6
20 000 - 49 999	5	0,7	133 812	132 035	130 808	130 063	129 732	129 480	96,8
50 000 a více	1	0,1	381 862	373 272	370 505	369 559	367 729	366 757	96,0

V Jihomoravském kraji převažují velikostně menší obce. Ve velikostní skupině do 2 000 obyvatel je celkem 593 obcí, tj. 88,2 % všech obcí, přičemž v nich žije necelých 30 % obyvatelstva kraje. Ve skupině nad 50 000 obyvatel je pouze město Brno, kde žije téměř třetina obyvatelstva. S výjimkou nejmenší velikostní skupiny rostl ve sledovaných letech počet obyvatel v obcích do 10 000 obyvatel, ve větších obcích naopak klesal.

Tab. 2 Struktura počtu obyvatel podle velikostních skupin obcí Jihomoravského kraje v letech 2000 až 2005

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Rozdíl 2005-2000 v bodech
Kraj celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	x
v tom obce s počtem obyvatel:							
do 199	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	-
200 - 499	5,6	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8	0,2
500 - 999	11,1	11,3	11,3	11,4	11,4	11,5	0,4
1 000 - 1 999	10,8	10,9	10,9	11,0	11,0	11,1	0,4
2 000 - 4 999	14,9	15,0	15,0	15,1	15,2	15,1	0,2
5 000 - 9 999	7,9	7,9	7,9	7,9	8,0	8,0	0,2
10 000 - 19 999	3,2	3,2	3,2	3,1	3,1	3,1	-0,1
20 000 - 49 999	11,7	11,7	11,6	11,5	11,5	11,5	-0,3
50 000 a více	33,4	33,0	32,8	32,7	32,5	32,4	-1,0

Počet obyvatelstva je ovlivněn vývojem jednak přirozeného přírůstku (úbytku), tj. rozdílem mezi narozenými a zemřelými, jednak migračního přírůstku (úbytku), tj. rozdílem mezi přistěhovanými a vystěhovanými. Jednou z nejvýraznějších změn reprodukčního chování obyvatelstva po roce 1989 byl hluboký pokles počtu narozených dětí. Přestože se od roku 2000 opět jejich počet začal zvyšovat (v roce 2005 se v kraji narodilo 11 149 dětí), počty zemřelých byly ve všech sledovaných letech vyšší (12 059 v roce 2005). V historii záporných čísel přirozené měny byl úbytek obyvatelstva Jihomoravského kraje v roce 2005 nejnižší. V úhrnu let 2000 až 2005 zemřelo o 10,4 tis. osob více než se narodilo. Tato negativní bilance se projevila ve všech velikostních skupinách. V přepočtu na 1 000 obyvatel středního stavu byl přirozený úbytek obyvatelstva nejvýraznější v obcích do 199 obyvatel. Na 1 000 obyvatel zde za celé sledované období připadlo 48,8 živě narozených a 81,9 zemřelých.

Tab. 3 Přirozený přírůstek (úbytek) podle velikostních skupin obcí Jihomoravského kraje v letech 2000 až 2005

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Úhrn 2000 - 2005	
							absolutně	na 1 000 obyvatel
Kraj celkem	-2 541	-2 040	-1 894	-2 099	-939	-910	-10 423	-9,2
v tom obce s počtem obyvatel:								
do 199	-109	-100	-51	-101	-91	-87	-539	-33,0
200 - 499	-317	-185	-177	-149	-134	-166	-1 128	-17,2
500 - 999	-271	-261	-285	-272	-117	-163	-1 369	-10,7
1 000 - 1 999	-332	-262	-346	-283	-118	-140	-1 481	-12,0
2 000 - 4 999	-206	-237	-176	-206	-25	-102	-952	-5,6
5 000 - 9 999	-86	-11	-20	-21	-9	58	-89	-1,0
10 000 - 19 999	-59	-86	-44	-61	-91	-48	-389	-10,9
20 000 - 49 999	-154	-175	-139	-256	29	-158	-853	-6,5
50 000 a více	-1 007	-723	-656	-750	-383	-104	-3 623	-9,8

Zatímco přirozenou měnou obyvatelstva kraje od roku 1994 nepřetržitě ubývá, k úbytku stěhováním došlo pouze v letech 2001 a 2002. Vlivem migrace rostl počet obyvatel v obcích ve velikostních kategoriích do 10 tis. obyvatel. Kladný charakter bilance v těchto obcích je až na ojedinělé odchylky každoroční, obce nad 10 tis. byly ve všech letech ztrátové. Nejvíce osob se stěhuje do obcí s počtem obyvatel 1 000 až 1 999, a to absolutně i v přepočtu na 1 tis. obyvatel. Nejmenší obce jsou nejméně častým místem přistěhování. V přepočtu na 1 000 obyvatel se nejvíce osob vystěhovalo z obcí ve velikosti 10 000 až 19 999 obyvatel.

Tab. 4 Migrační přírůstek (úbytek) obyvatelstva podle velikostních skupin obcí Jihomoravského kraje v letech 2000 až 2005

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Úhrn 2000 - 2005		
							absolutně	na 1 000 obyvatel	podíl obcí s kladným saldem ¹⁾
Kraj celkem	776	-1 463	-827	2 862	1 596	1 028	3 972	3,5	65,0
v tom obce s počtem obyvatel:									
do 199	47	-85	57	6	54	25	104	6,4	50,8
200 - 499	89	142	395	438	381	183	1 628	24,9	61,5
500 - 999	669	719	927	671	1 049	834	4 869	38,0	73,5
1 000 - 1 999	623	873	839	1 057	920	930	5 242	42,5	77,4
2 000 - 4 999	366	420	366	1 116	760	-113	2 915	17,2	73,7
5 000 - 9 999	-20	163	-20	450	570	156	1 299	14,5	53,8
10 000 - 19 999	-75	-116	-192	-191	-331	-25	-930	-26,1	-
20 000 - 49 999	-223	-828	-1 088	-489	-360	-94	-3 082	-23,6	-
50 000 a více	-700	-2 751	-2 111	-196	-1 447	-868	-8 073	-21,8	-

¹⁾ v % z celkového počtu obcí ve velikostní skupině

Kladné migrační saldo mělo ve sledovaném období celkem 437 obcí, tj. 65 % z celkového počtu obcí, z toho ve 44 obcích byl přírůstek stěhováním vyšší než 100 osob. Nejvyšší podíl z počtu obcí dané velikostní skupiny byl ve skupině obcí od 1 tis do 2 tis, a to více než 77 % a ve skupinách od 500 do 1 tis. a od 2 tis. do 5 tis. – více než 73 %. Naproti tomu v obcích od 10 tis. obyvatel nebyla již žádná obec s kladnou bilancí.

Z celkového počtu 437 obcí s kladným migračním saldem bylo 132 obcí z okresu Brno-venkov, z nichž 27 s kladným saldem nad 100 osob. Příliv obyvatelstva do obcí okresu Brno-venkov souvisí s procesem suburbanizace, tedy směřováním bytové výstavby do zázemí velkých měst. V první desítce obcí s největším ziskem obyvatelstva je osm obcí z okresu Brno-venkov, pro něž je dosažitelnost Brna do 25 minut.

**Tab. 5 Obce s největším ziskem a ztrátou z vnitřního stěhování
v Jihomoravském kraji v úhrnu let 2000 až 2005**

Kladné migrační saldo			Záporné migrační saldo		
okres	obec	počet	okres	obec	počet
Brno-venkov	Kuřim	738	Brno-město	Brno	-8 073
Brno-venkov	Bílovice nad Svitavou	473	Hodonín	Hodonín	-991
Brno-venkov	Modřice	437	Břeclav	Břeclav	-852
Brno-venkov	Troubsko	421	Znojmo	Znojmo	-669
Blansko	Černá Hora	361	Vyškov	Vyškov	-563
Blansko	Letovice	351	Hodonín	Veselí nad Moravou	-364
Brno-venkov	Sokolnice	318	Hodonín	Kyjov	-296
Brno-venkov	Šlapanice	290	Blansko	Boskovice	-270
Brno-venkov	Moravany	270	Hodonín	Velká nad Veličkou	-224
Brno-venkov	Újezd u Brna	260	Břeclav	Mikulov	-158

Obcí se záporným saldem bylo v Jihomoravském kraji celkem 224, z toho ve 13 obcích byl úbytek vyšší než 100 osob. Nejvíce obyvatel ubylo v Brně, které je zároveň městem okresním a krajským. Další čtyři ztrátové obce jsou městy okresními s počtem obyvatel nad 20 tis. Nejvíce ztrátových obcí je v okresech Znojmo (62 obcí) a Blansko (53 obcí). Vyrovnanou bilanci stěhování mělo v kraji pouze 11 obcí, z toho 6 obcí ve velikostní skupině do 199 obyvatel.